

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1904, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 12,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t rörande ändring af § 1 mom. 6 i förordningen
angående försäljning af vin, maldrycker m. m.*

Utskottet har till förberedande behandling fått mottaga en af herr *J. Byström* väckt motion (n:o 254), däri motionären hemställer, »att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga den förändring i kungl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker den 24 oktober 1885, att denna förordnings § 1 mom. 6 måtte få följande lydelse:

Det i 1 mom. stadgade förbud att å landet till försäljning kringföra vin eller maldrycker utgör ej hinder för den, som äger att till afhämtning försälja dylika drycker, att på rekvisition försända desamma till köpare; dock må vid sådan försändning dryckerna ej aflämnas annat än inomhus till därstädes boende, vid järnvägsstation eller å fartyg, och skall den, som forslar dem, vara försedd med en af säljaren utfärdad förteckning, upptagande särskildt för hvarje gång och för hvarje köpare dennes

namn, det ställe, där dryckerna skola aflämnas, och den försända myckenheten samt datum på rekvisitionen; skolande såväl förteckningen som rekvisitionen på anfordran uppvisas».

Momentet har erhållit sin nuvarande lydelse genom kungl. kungörelsen den 28 november 1902, som trädte i kraft den 1 mars 1903. Utskottet har tillåtit sig att genom kursivering utmärka de tillägg i momentet, som motionären föreslagit. Motionen afser att genom införandet af de angifna tilläggen så vidt möjligt förekomma de missbruk och olägenheter, som enligt samstämmiga klagomål från många håll flerstädes uppkomma genom ölförsäljning af kringresande utkörare från ölbryggerierna. Motionären anför exempel på de fördärflika följder och oordningar, som genom ifrågavarande ölutkörning framkallats, samt åberopar ett uttalande af medicinalstyrelsen från dess senaste underdåniga berättelse, däri omförmälas de klagomål, som från icke mindre än 18 län inkommit öfver den tilltagande ölkonsumtionen, hvilken på vissa ställen betecknas såsom ortens förbannelse. Klagomålen rikta sig, heter det i nämnda berättelse, med en påfallande öfverensstämmelse mot ölförsäljningen genom kringresande utkörare från bryggerierna.

Vidare återger motionären en skrifvelse, som i september 1903 ingifvits till Kungl. Maj:t från länsstyrelsen i Södermanlands län. Däri framhålls att de nya föreskrifter, som den 1 mars 1903 trädde i kraft och afsett att förekomma de förut öfverklagade olägenheterna af kringföringen af maltdrycker till försäljning på landsbygden, icke visat sig tillräckliga, utan att erfarenheten i länet gifvit vid handen, att missförhållandena i detta afseende fortfarande framträda. Konungens befallningshafvande hade visserligen genom allmän kungörelse sökt framkalla en noggrannare och strängare tillsyn särskildt från åklagaremaktens sida öfver författningens efterlefnad. Men myndigheterna syntes i många fall vara vanmäktiga, där maltdrycksförsäljarne vilja kringgå lagen, enär svårighet ofta mötte för åklagaren att åstadkomma laga bevisning om olöflig försäljning. Därtill komme, att, äfven om en eller annan ölutkörare fälles, hans principal oftast undandroge sig ansvarspåföljd, i hvilket fall det för den sistnämnde vore lätt att fortsätta samma förfarande, i nödfall med nytt biträde. Därigenom att den nya lagstiftningen i sammanhang med totalförbud för kringföring af maltdrycker till försäljning å landsbygden bibehållit rätten till försändning efter rekvisition fullkomligt fri, har detta sistnämnda sätt för försäljning visat sig kunna användas i stället för den förbjudna kringföringen, utan att några tillräckligt restriktiva

medel däremot i lagstiftningen gifvits. Enligt länsstyrelsens mening borde man för att råda bot på missförhållandet, på sätt maltdryckskommittéen föreslagit, visserligen såsom hittills medgifva tillverkare fri försändning af maltdrycker, men endast å tillverkningsstället i fråga om därstädes tillverkade drycker, medan däremot försäljning i annan mån eller på annat sätt endast borde medgifvas honom i sammanhang med tillstånd till afhämtning i allmänhet och under samma betingelser som detta. Därigenom blefve en sådan rättighet underkastad möjlighet af återkallande eller förbud, om den ej sköttes rätt. Dessutom borde beredas möjlighet till förbud inom viss kommun mot försändning af maltdrycker efter rekvisition, därest det visade sig, att rörelsen bedrefves på sådant sätt, att oloflig kringföring därigenom främjades eller oordningar föranleddes. En sådan förbudsmöjlighet behöfde icke befaras skola obehörigen inkräkta på näringsens lofliga bedrifvande, enär förbudet ju samtidigt allenast komme att drabba en viss utkörare eller tillverkare, hvarjämte erfarenheten visat, att en sådan förbuds rätt inom kommunerna endast undantagsvis komme att anlitas. Men därigenom vunnes en kraftig eggelse för tillverkarne att själfva tillse, att deras rörelse bedrefves på ett fullt lagligt sätt.

På samma gång motionären instämmer i hvad länsstyrelsen i sin skrifvelse anfört, framhåller han, att en af svårigheterna ligger däri, att ölkringköraren icke anser sig vara skyldig att uppvisa rekvisitionslistan på de drycker han far omkring för att sälja. Han borde därför enligt motionärens mening, på samma sätt som en gårdfarihandlare enligt näringsfrihetsförordningen är ålagd att vid anfordran uppvisa sitt tillståndsbevis, vara skyldig att vid anfordran uppvisa rekvisitionslistan för hvem som begär det. I enlighet härmed har motionären jämväl formulerat den ändring i 1 § 6 mom. af 1885 års förordning, som han föreslagit.

I likhet med motionären anser utskottet det vara genom en upprepad erfarenhet ådagalagdt, att afsevärda och betänkliga olägenheter föreligga i de af motionären omförmälda missförhållanden i fråga om kringföringen af öl på landet. Den af länsstyrelsen i Södermanlands län öfverklagade svårigheten att med den nuvarande lagstiftningens bestämmelser förhindra olagligt kringförande af maltdrycker samt att anskaffa tillräcklig bevisning för att få lagöfverträdarna fällda förefinnes i större eller mindre grad

öfver allt. Det torde därför vara oundgängligt att söka utfinna medel att göra lagen effektiv.

Motionärens förslag att ålägga kringköraren af maltdrycker att för hvem som begär det uppvisa förteckningen öfver kunderna jämte rekvisitionen synes emellertid utskottet dels näppeligen kunna leda till målet dels äfven innebära en mindre tilltalande inkvisitorisk åtgärd, som lätteligen skulle kunna missbrukas. Förutom det att man af helt naturliga skäl i de flesta fall icke lärer äga medel i sin hand att tvinga en utkörare att till hvilken mötande person som helst uppvisa ifrågavarande handlingar, torde detta, äfven om det lyckas, i allt fall mycket sällan leda till en fällande bevisning mot en olaglig kringföreling, enär köparne vanligen äro angelägna att hålla honom ryggen fri, och det sålunda merändels icke lärer möta svårigheter för honom att få en tilläfventyrs ofullständig rekvisition kompletterad. Därtill kommer det mot den allmänna rättsuppfattningen stridande och därför anstötliga i att berättiga hvem som helst att visitera en ölutkörarens papper, hvilket ju skulle kunna missbrukas. Utskottet anser sig på dessa skäl icke kunna förordna den åtgärd, motionären i motionens klämm föreslagit, hvilken åtgärd för öfrigt enligt utskottets mening ej heller skulle medföra åsyftad verkan.

Däremot anser utskottet, att ofvan anförda af Konungens befallningshafvande i Södermanlands län föreslagna åtgärder tvifvelsutan skulle komma att visa sig vida verksammare. Rättighet borde sålunda fortfarande som hittills medgifvas tillverkare att utsända starkare maltdrycker (svagdricka skulle naturligen icke underkastas dylika bestämmelser) men endast å tillverkningsställe i fråga om därstädes tillverkade drycker, under det rättighet att kringföra öl i annan mån eller på annat sätt endast borde kunna erhållas i sammanhang med tillstånd till försäljning till afhämtning i allmänhet samt under samma villkor som detta. Dessutom borde dessa begränsningar sättas i samband med möjlighet till förbud inom viss kommun mot försändning af öl äfven efter rekvisition, därest det visat sig, att denna rörelse bedrifves på sådant sätt, att oloflig kringföreling därigenom främjats eller ordningar föranledts.

Vid ärendets behandling inom utskottet har jämväl ifrågasatts, huruvida det icke skulle vara egnadt att främja det af motionären afsedda målet, om äfven för stad komme att åtminstone i någon mån gälla, hvad som är i förordningens 11 § stadgadt med hänsyn till landsbygden, att nämligen särskild ansökan skall utverkas för rätten att idka försäljning af vin och maltdrycker för afhämtning till mindre belopp än tio liter eller

för att kringföra sådana drycker för försäljning till mindre än nämnda belopp.

Då utskottet emellertid i annat utlåtande föreslagit en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af en fullständig omarbetning af förordningen angående vin och starkare maltdrycker i viss riktning, därvid jämväl samtliga här ofvan omförmälda utvägar att afhjälpa de i motionen berörda missförhållanden torde vinna beaktande, och då utskottet i allt fall, på ofvan anförda skäl, icke ansett sig kunna tillstyrka de af motionären föreslagna ändringar i 1 § 6 mom. af 1885 års förordning, får utskottet sålunda hemställa,

att herr Byströms ifrågavarande motion icke måtte till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1904.

På utskottets vägnar:

R. H. GEZ. VON SCHÉELE.